

Tyrimas „Studijas baigiančiųjų studentų pasitenkinimas studijomis“

2019 m. birželio – liepos mėnesiais buvo vykdomas Lietuvos studentų sąjungos (LSS) tyrimas „Studijas baigiančiųjų studentų pasitenkinimas studijomis“.

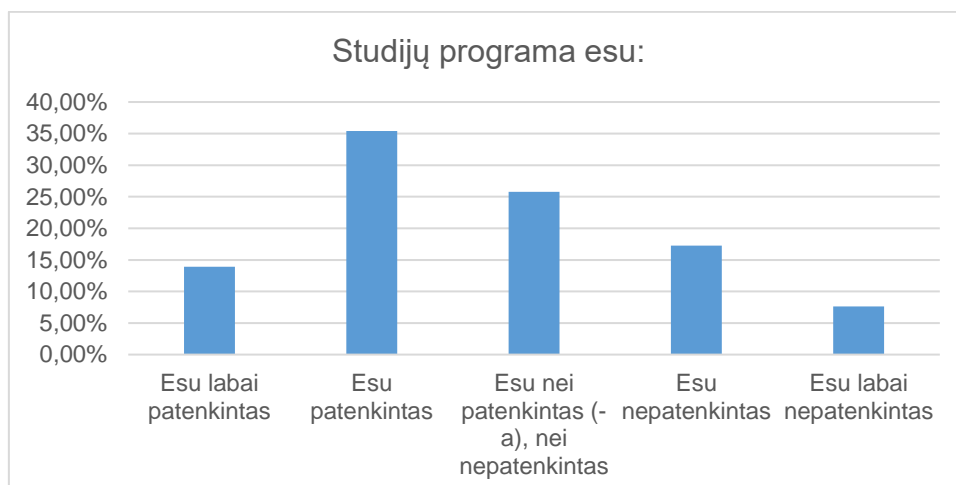
Tyrimas buvo vykdomas siekiant įvertinti studijų kokybę Lietuvos aukštosiose mokyklose bei sukurti rekomendacijas, kurios identifikuotų būtinus pokyčius, siekiant tobulinti studijų kokybės elementus. Sąjunga siekė suprasti ir įvertinti studijų proceso vykdymo kokybę aukštosios mokyklos kuriamoje mokymosi aplinkoje bei studentų – vienos pagrindinių studijų proceso ašių – suvokimą apie tai.

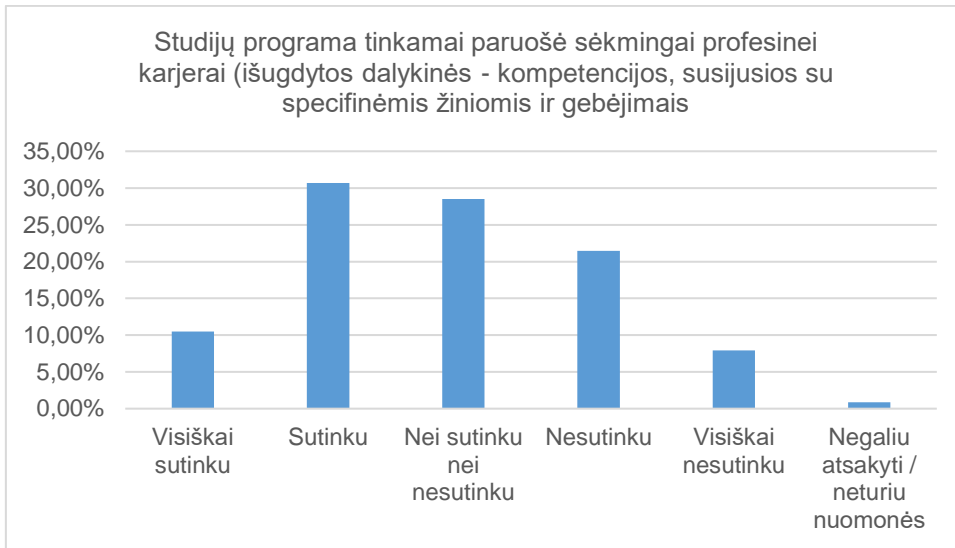
Tyrimu taip pat siekta nustatyti studentų patirtas neplanuotas išlaidas visu studijų laikotarpiu bei tokių išlaidų skaitinę išraišką.

Apklausoje metu buvo apklaustas 1021 studentas (661 bakalauro, 331 magistro bei 58 vientisųjų studijų studentai). Iš jų 259 vyrai, 741 moteris bei 20 respondentų pasirinko „Kita“.

Atsakymai:

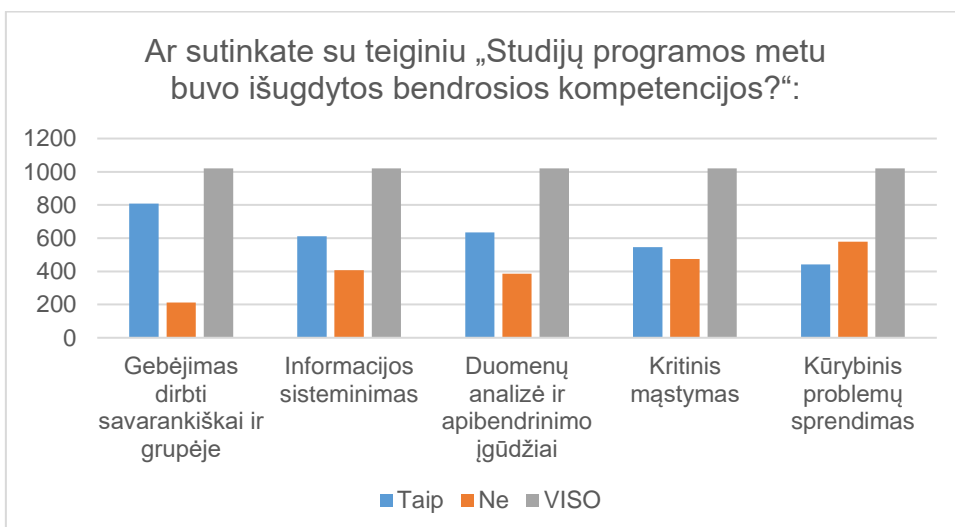
Bendrieji klausimai

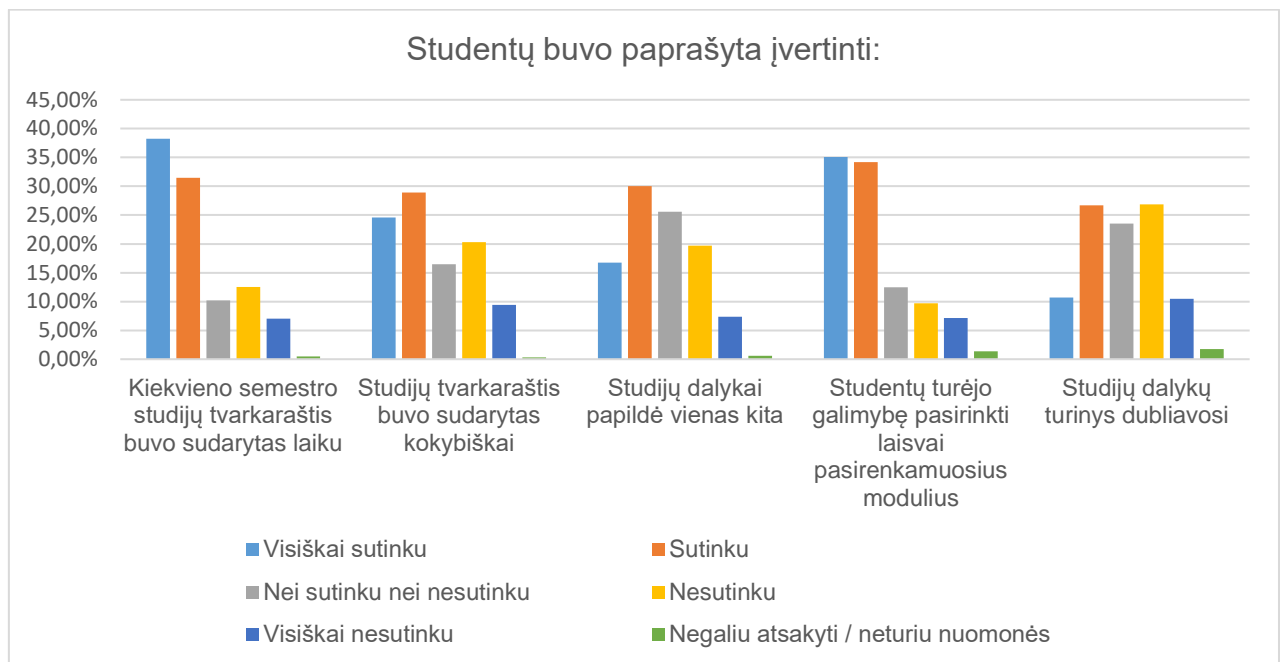
Šiek tiek daugiau nei 40 proc. atsakiusiųjų studentų sutiko arba visiškai sutiko su teiginiu, kad studijų programa juos paruošė sėkmingai profesinei karjerai. Dar 29 proc. teigė nei sutinkantys, nei nesutinkantys. Toks vertinimas gali būti susijęs su tuo, kad vos tik baigus studijas, studentams dar sunku įvertinti, ar jie tinkamai pasiruošę sėkmingai profesinei karjerai.

Tuo tarpu beveik 30 proc. studentų teigė nesutinkantys ar visiškai nesutinkantys su jų vertinimui pateiktu teiginiu. Paprašius studentų pakomentuoti tokį pasirinkimą, jie teigė, kad studijų programos turinys neatitiko darbo rinkoje reikalingų praktinių įgūdžių, trūko tiek teorijos, tiek praktinio mokymosi galimybių, aukštųjų mokyklų vidinės studijų kokybės sistemos nesugebėjo užtikrinti kokybiškam studijų proceso vystymui reikalingos dėstytojų kompetencijos, o studijų dalykai buvo dėstomi paviršutiniškai.

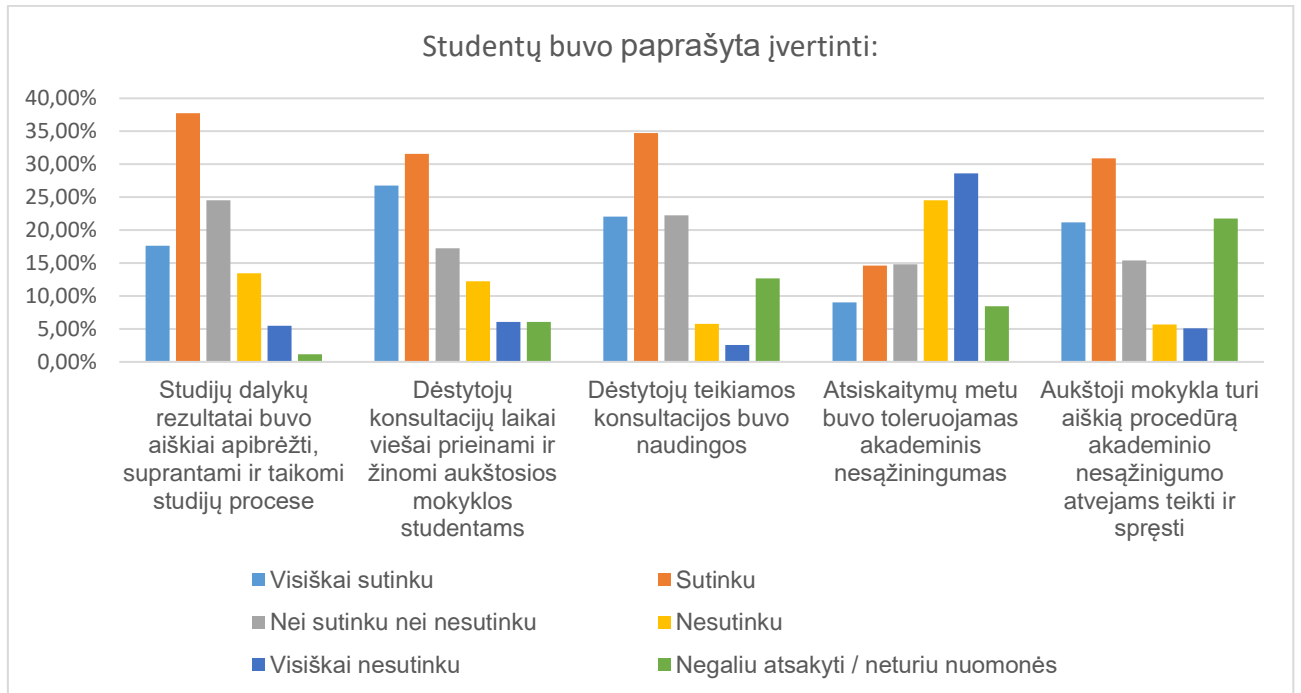

Studentų buvo klausta, ar sutinka su išvardintais teiginiais. Daugiausiai (maždaug 80 proc.) studentų sutiko su teiginiu, kad studijų programos metu jiems buvo išugdyti gebėjimai dirbti savarankiškai ir grupėje. Apie 60 proc. apklaustųjų sutiko, kad jiems buvo išugdytos informacijos sisteminimo, duomenų analizės bei apibendrinimo įgūdžiai. Tuo tarpu daugiau studentų nesutiko, negu sutiko, su teiginiu, kad jiems buvo išugdytos kūrybinio problemų sprendimo kompetencijos.

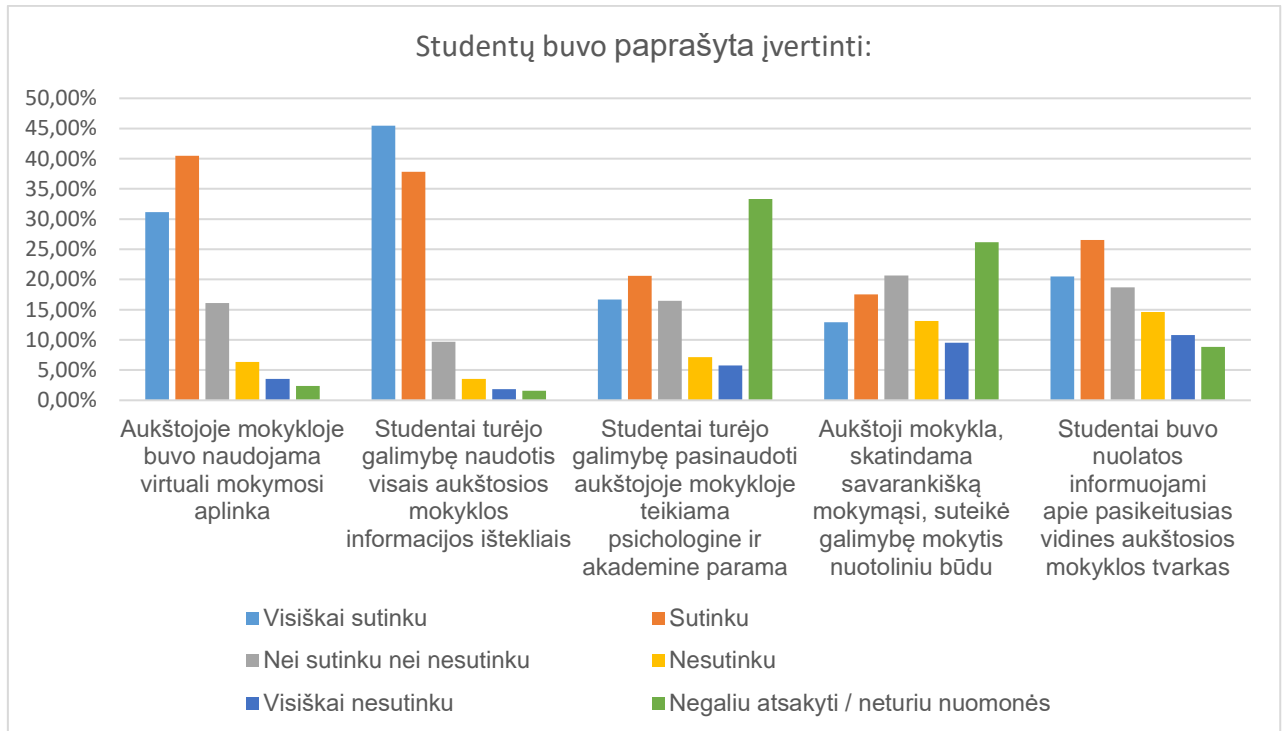
Studijų proceso įgyvendinimas aukštojoje mokykloje

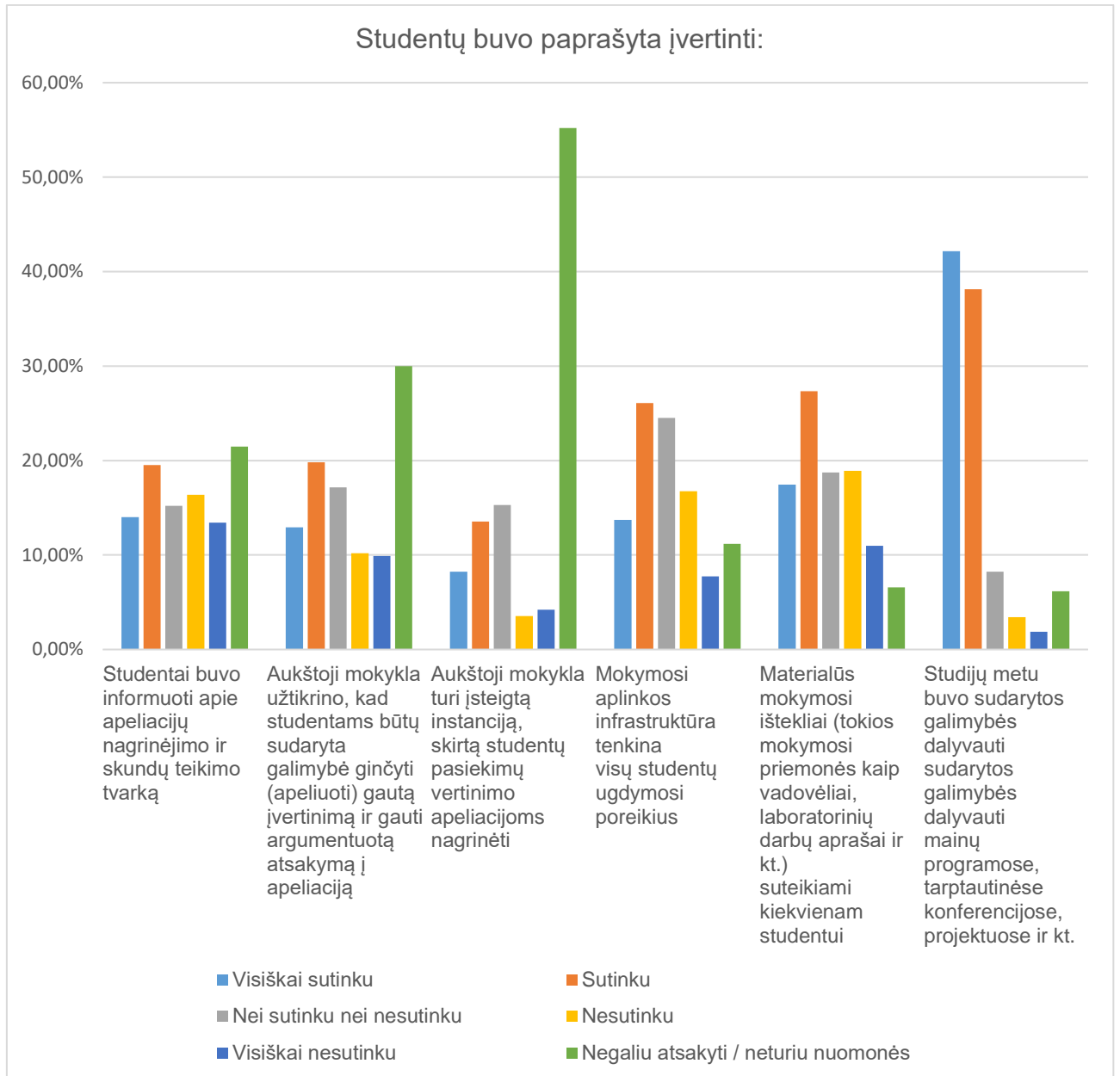
Studentų buvo paprašyta įvertinti, ar sutinka su nurodytais teiginiais. Atsakymai rodo, kad semestrų tvarkaraščiai bei galimybės pasirinkti laisvai pasirenkamus modulius didesnių problemų studentams nesukėlė. Vis dėlto, daugiau nei trečdalis atsakiusiųjų studentų sutiko arba visiškai sutiko su teiginiu, kad jų studijų dalykų turinys dubliavosi, o maždaug ketvirtadalis studentų nesutiko ar visiškai nesutiko su teiginiu, kad studijų dalykai papildė vienas kitą. Tai reiškia, kad studijų programų tinklėlių turinys nebuvo kokybiškai suplanuotas. Galima daryti prielaidą, kad tai lėmė dėstytojų, galinčių dėstyti studijų dalykus ne paviršutiniškai, trūkumas (tokia informacija buvo matoma studentų pateiktuose atsakymuose ankstesnėse dalyse).

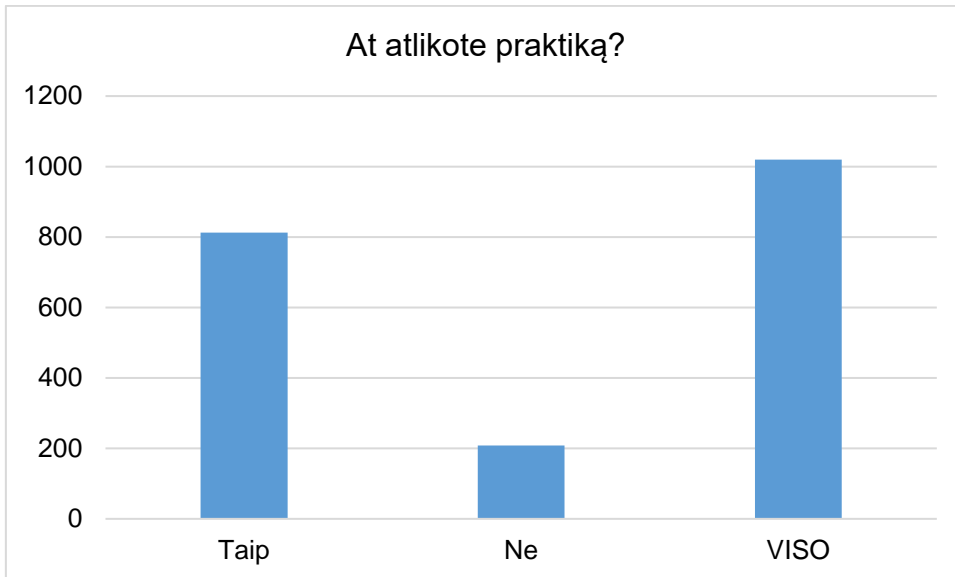
Rezultatai rodo, kad studentai buvo patenkinti dėstytojų teikiamomis konsultacijomis, taip pat studijų dalykų rezultatai buvo aiškiai apibrėžti, suprantami ir taikomi studijų procese. Vis dėlto, dalis rezultatų rodo, kad akademinis nesąžiningumas aukštųjų mokyklų aplinkoje yra vis dar ganėtinai paplitęs. Nepaisant to, kad su teiginiu, jog akademinis nesąžiningumas yra toleruojamas, sutiko arba visiškai sutiko šiek tiek daugiau negu 20 proc. studentų, tai aiškiai identifikuoja, jog akademinio nesąžiningumo problema Lietuvos aukštosiose mokyklose yra vis dar gaji.

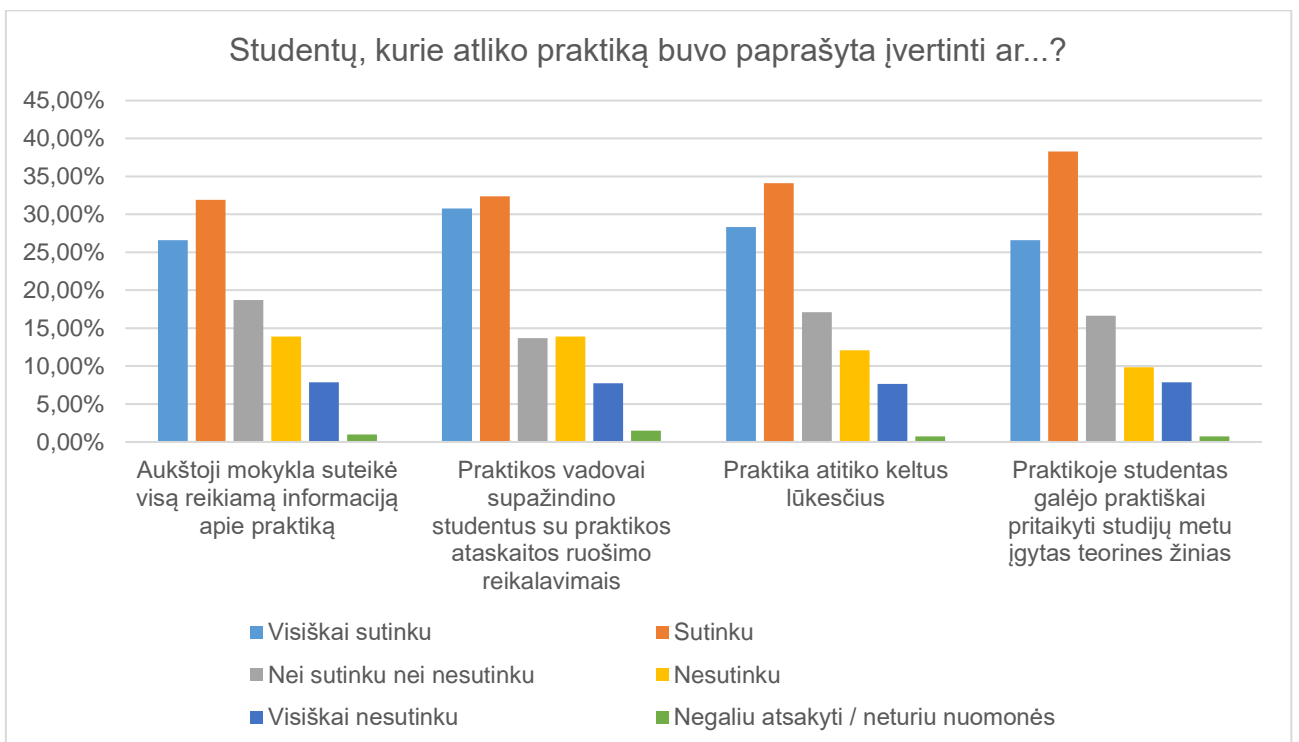
Studentų pateiktų atsakymų analizė atskleidė, kad aukštojoje mokykloje buvo naudojama virtuali mokymosi aplinka, o didžioji dalis studentų teigė, kad turėjo galimybę naudotis visais aukštosios mokyklos informacijos ištekliais. Vis dėlto, tik 35 proc. studentų sutiko arba visiškai sutiko su teiginiu, jog galėjo pasinaudoti aukštojoje mokykloje teikiama psichologine ir akademinė parama. Galimai daliai atsakiusių net ir nereikėjo šių paslaugų, tačiau tai, kad net 34 proc. studentų negalėjo atsakyti arba neturėjo nuomonės šiuo klausimu, leidžia daryti prielaidą, kad studentai nėra tinkamai informuojami apie visas aukštojoje mokykloje teikiamas paramos galimybes ir jiems prieinamas paslaugas.

Maždaug 25 proc. studentų nesutiko arba visiškai nesutiko su teiginiu, kad buvo informuoti apie priimtą apeliacijų nagrinėjimo ir skundų teikimo tvarką jų aukštojoje mokykloje, o dar 20 proc. negalėjo įvertinti šio teiginio. Tai reiškia, kad informacijos apie tai aukštosiose mokyklose trūksta ir, norint užtikrinti sklandesnį studijų procesą, o taip pat siekiant gerinti studijų kokybę, yra būtina apie šias tvarkas informuoti sklandžiau ir efektyviau bei įsitikinti, kad pateikta informacija yra aiški ir lengvai prieinama.

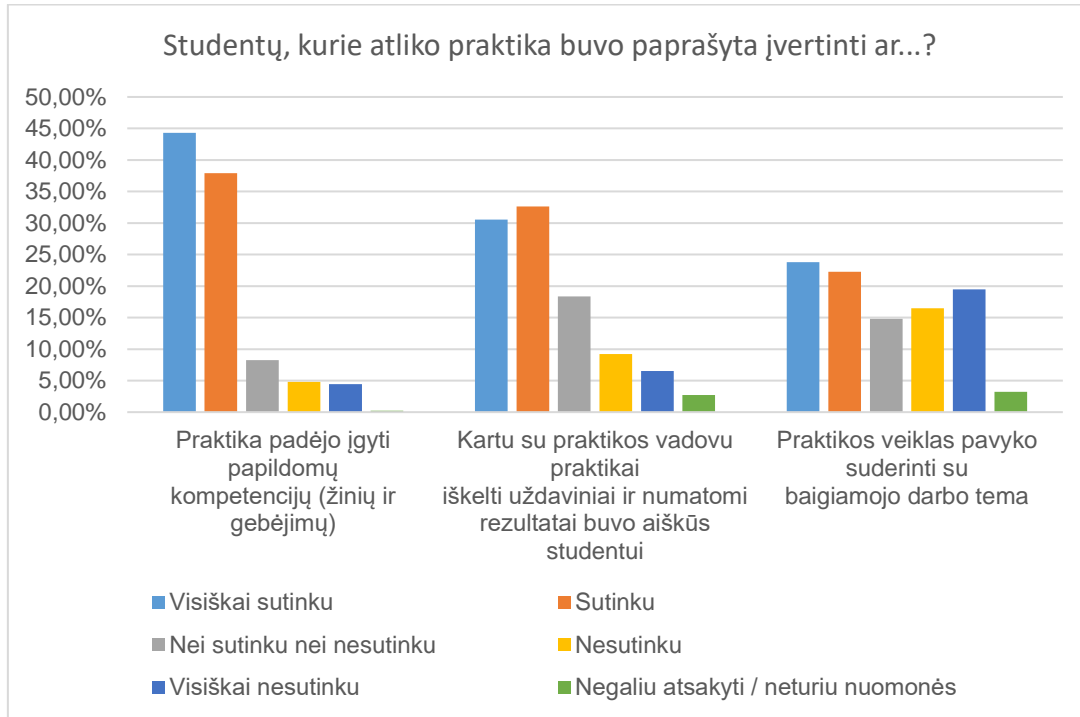

Į klausimą neigiamai atsakę respondentai teigė, kad praktikos metu jau dirbo pagal specialybę ir tiesiog užsiskaitė aukštoji mokykloje tai, kaip atliktą praktiką.

Praktiškai su visais šiais teiginiais studentai sutiko arba visiškai sutiko, todėl galima teigti, kad situacija su praktikų organizavimu aukštosiose mokykloje yra tenkinanti daugelio studentų lūkesčius. Vis dėlto, apie 20 proc. atsakiusiųjų studentų su šiais teiginiais nesutiko

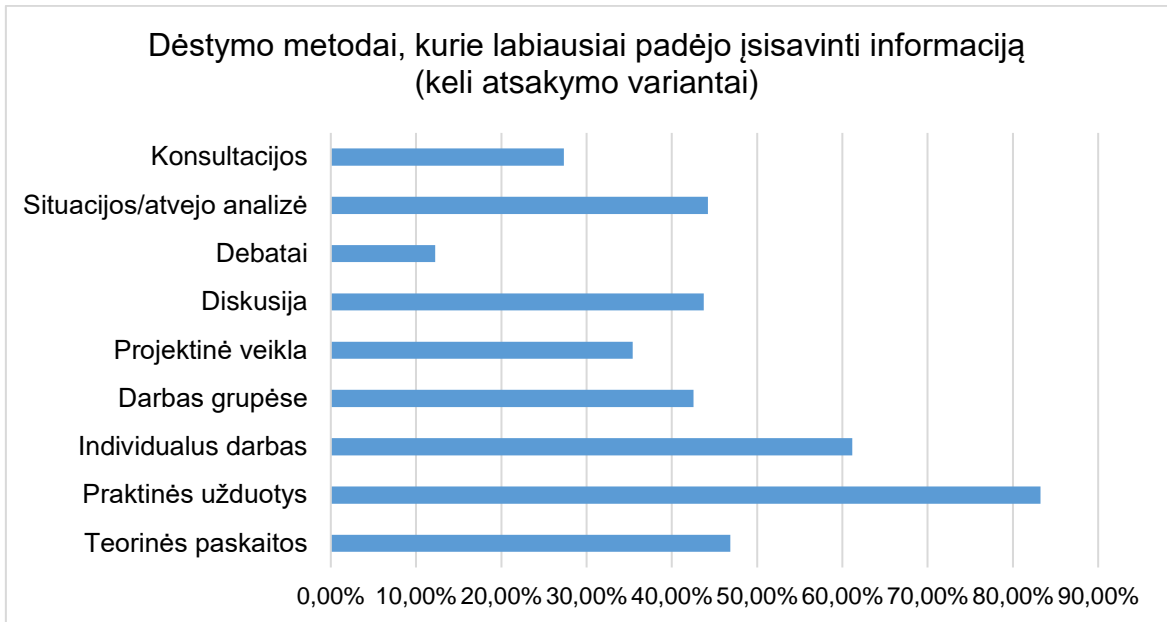
arba visiškai nesutiko, o tai parodo, kad problemų procesų įgyvendinime vis dar yra, todėl aukštosios mokyklos turėtų imtis priemonių, siekiant efektyvesnio informavimo.

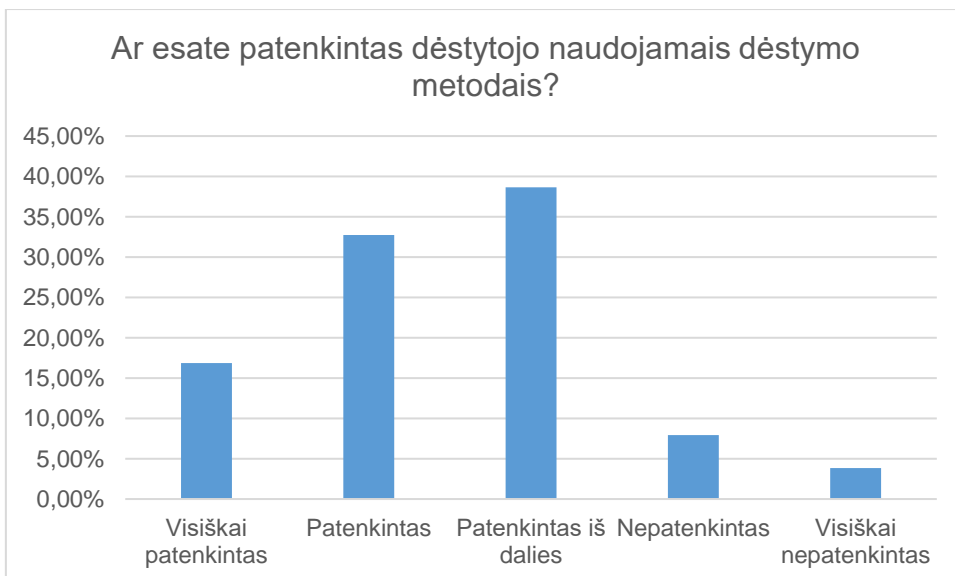
Tyrimas atskleidė, kad didžioji dalis atsakiusiųjų studentų sutinka arba visiškai sutinka su teiginiu, kad praktika jiems padėjo įgyti papildomų kompetencijų, žinių bei gebėjimų.

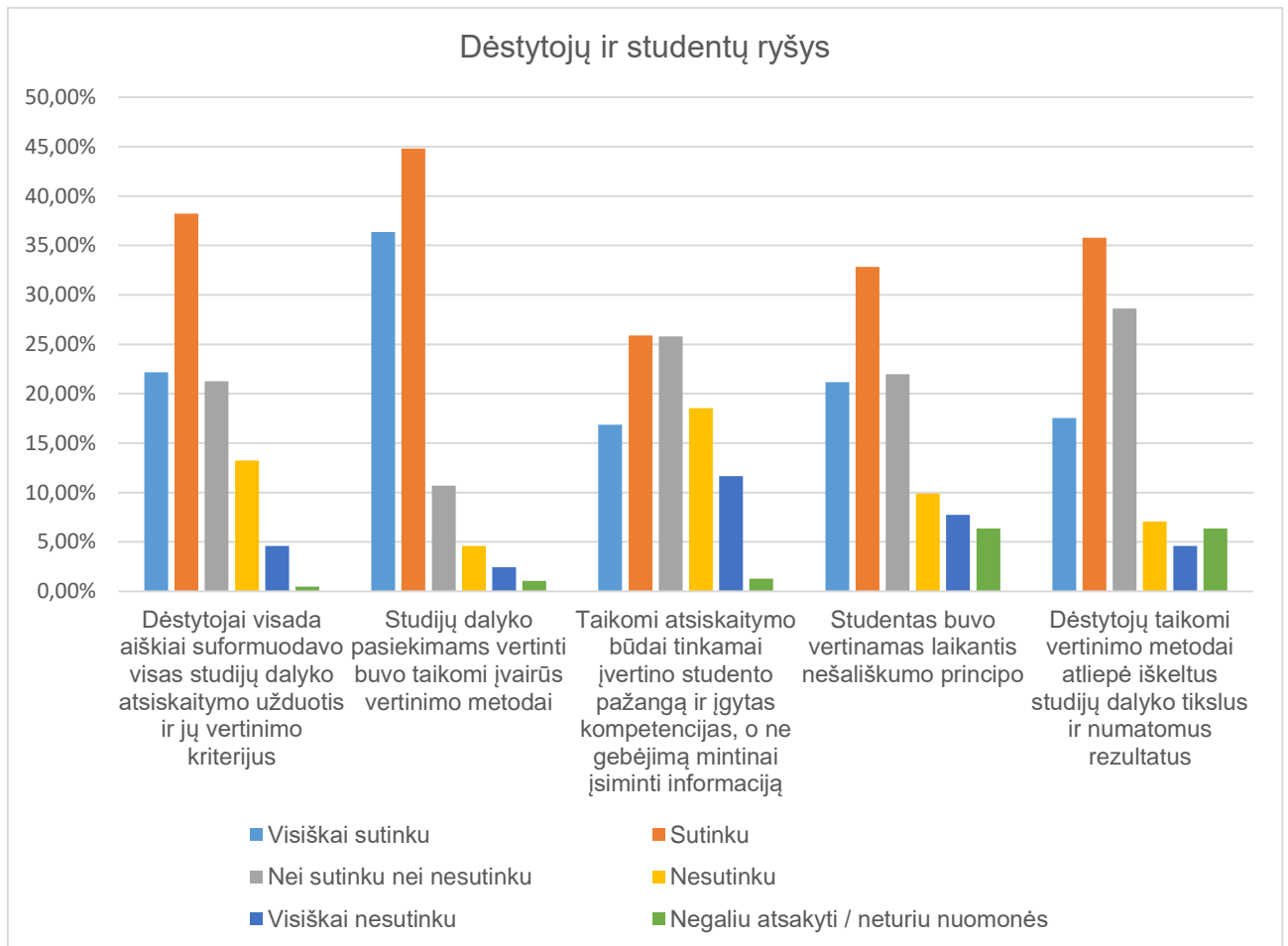
Vis dėlto, daugiau negu trečdalis studentų teigė, kad jiems nepavyko praktikos veiklų suderinti su baigiamojo darbo tema. Tai rodo galimus neatitikimus tarp teorinių bei praktinių žinių, kurias suteikia studijų programa ir kurias studentai įvardina kaip trūkumą.

Aukštosios mokyklos kuriama mokymosi aplinka

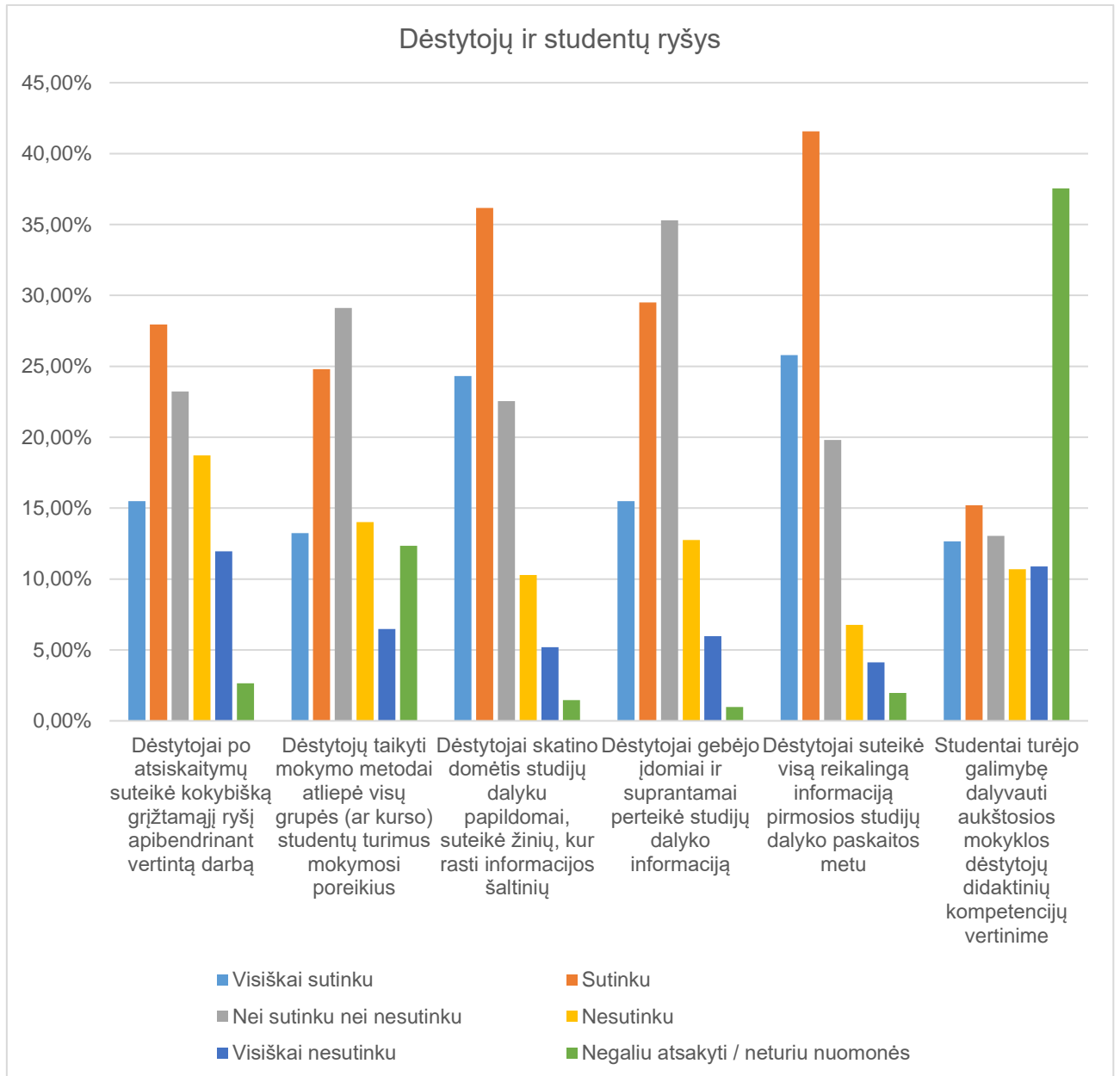

Studentų buvo paprašyta įvertinti, kokie dėstyimo metodai labiausiai padėjo įsisavinti informaciją. Rezultatai rodo, kad geriausiai įvertintos buvo praktinės užduotys, taip pat individualūs darbai. Šiek tiek mažiau nei pusė studentų nurodė situacijos/atvejo analizes, diskusijas, darbą grupėse bei teorines paskaitas. Mažiausiai naudingais metodais studentai įvardino debatus bei konsultacijas.

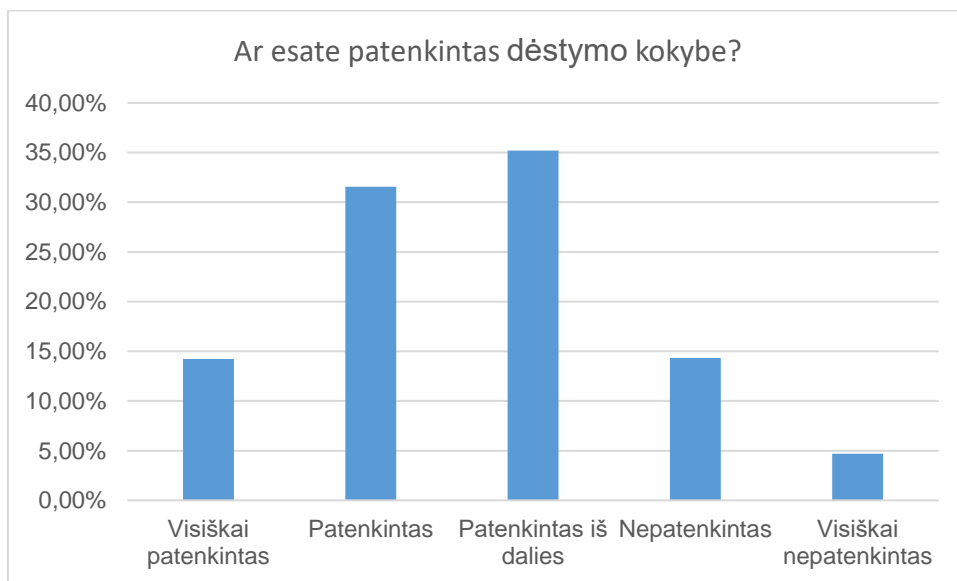
Studentų buvo paprašyta įvertinti įvardintus teiginius apie dėstytojų ir studentų ryšį. Iš nurodytų teiginių studentai labiausiai liko nepatenkinti dėstytojų taikomais atsiskaitymo būdais jų akademinės pažangos ir įgytų kompetencijų įvertinimui. Respondentai teigė, kad atsiskaitymų tyrinys leido patikrinti tik jų gebėjimą mintinai įsiminti informaciją. Tai nurodė maždaug 30 proc. studentų.

Iš šių nurodytų teiginių studentai labiausiai nesutiko arba visiškai nesutiko (iš viso apie 30 proc.) su tuo, kad dėstytojai po atsiskaitymų suteikė kokybišką grįžtamąjį ryšį apibendrinant vertintą darbą. Grįžtamojo ryšio stoka galėjo nulemti lėtesnę akademinę pažangą studijų metu. Siekiant efektyviau ir sklandžiau dalyvauti studijų procese ir po studijų siekti geresnių rezultatų profesinėje veikloje, yra būtina gauti tikslingą, konstruktyvų grįžtamąjį ryšį iš dėstytojų.

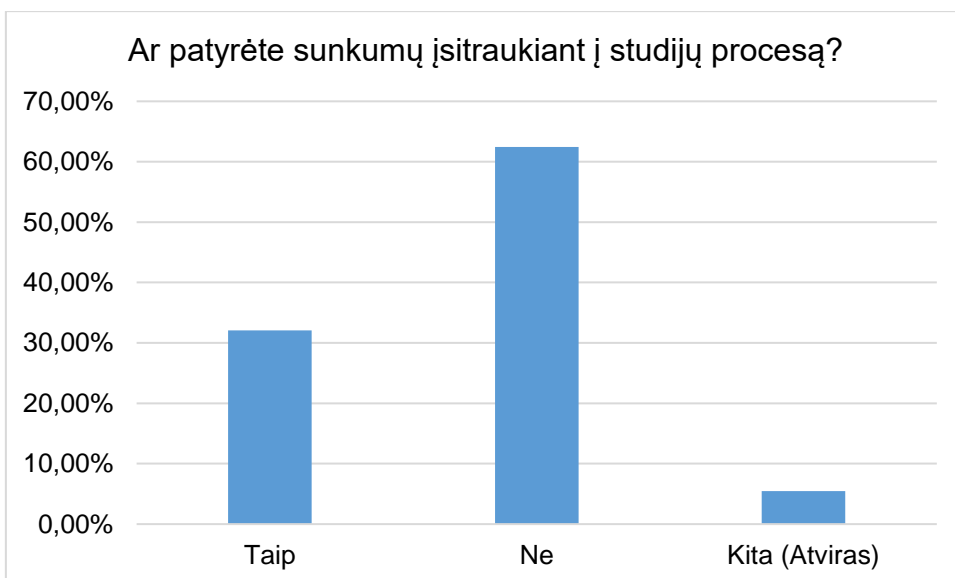
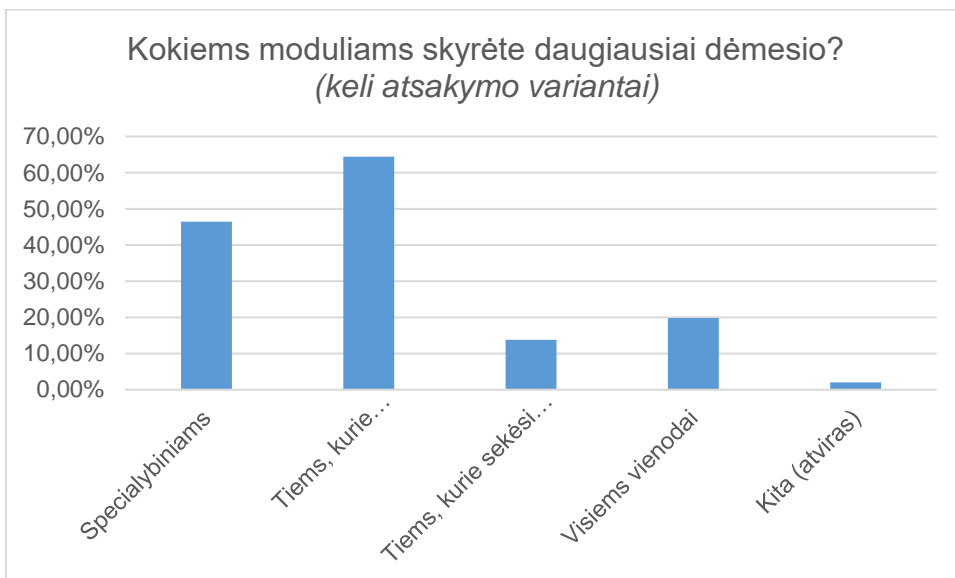
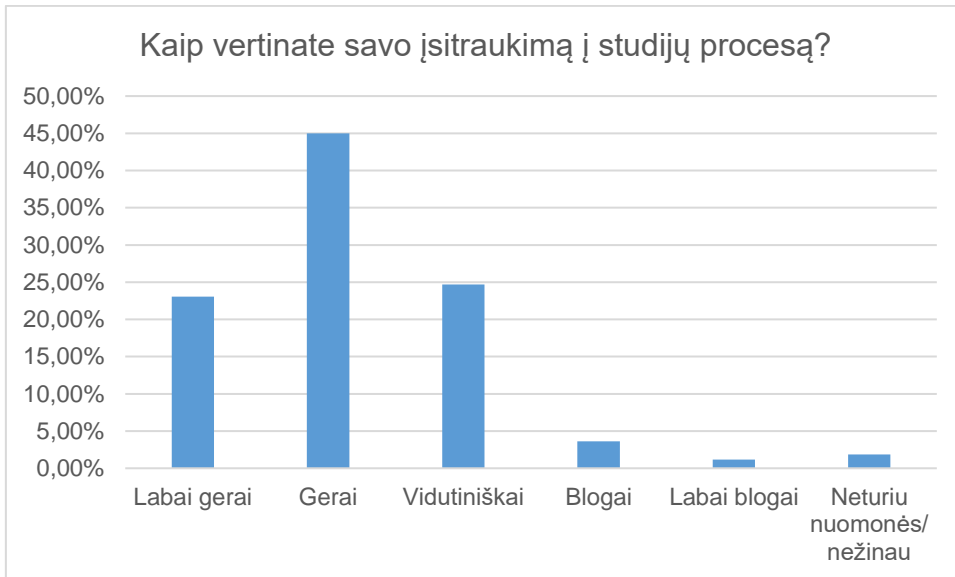
Taip pat apie 20 proc. studentų nesutiko arba visiškai nesutiko su teiginiais, kad dėstytojai skatino domėtis studijų dalyku papildomai bei suteikė žinių, kur rasti informacijos šaltinių. Tai gali parodyti pakankamai paviršutinišką dėstytojų požiūrį į savo dėstomą studijų dalyką.

Šiek tiek daugiau nei 20 proc. studentų teigė, kad neturėjo galimybės dalyvauti aukštosios mokyklos dėstytojų didaktinių kompetencijų vertinime, o dar 37 proc. studentų negalėjo atsakyti arba neturėjo nuomonės. Studentų neįtraukimas arba neinformavimas apie dėstytojų didaktinių kompetencijų vertinimą sudaro prielaidas apskritai neatsižvelgti į studentų nuomonę apie dėstytojų kokybę, o tuo pačiu ir problemas, susijusias su studijų kokybe aukštojoje mokykloje.

Visiškai patenkinti ar patenkinti dėstytojų kokybe nurodė esantys maždaug 46 proc. studentų. Tuo tarpu iš dalies patenkinti – 35 proc., o nepatenkinti ar visiškai nepatenkinti maždaug 19 proc. atsakiusiųjų. Toks studentų vertinimas rodo, kad problema, susijusi su dėstytojų kokybe, iš tiesų egzistuoja. Studentai, kurie nurodė, jog yra nepatenkinti ar patenkinti tik iš dalies, kaip pagrindinius argumentus pateikė dėstytojų nekompetenciją pateikti informaciją, paskaitų dėstytojų iš skaidrių, pasenusių dėstytojų metodų taikymą studijų procese ir pan.

Studento įsitraukimas į studijų procesą

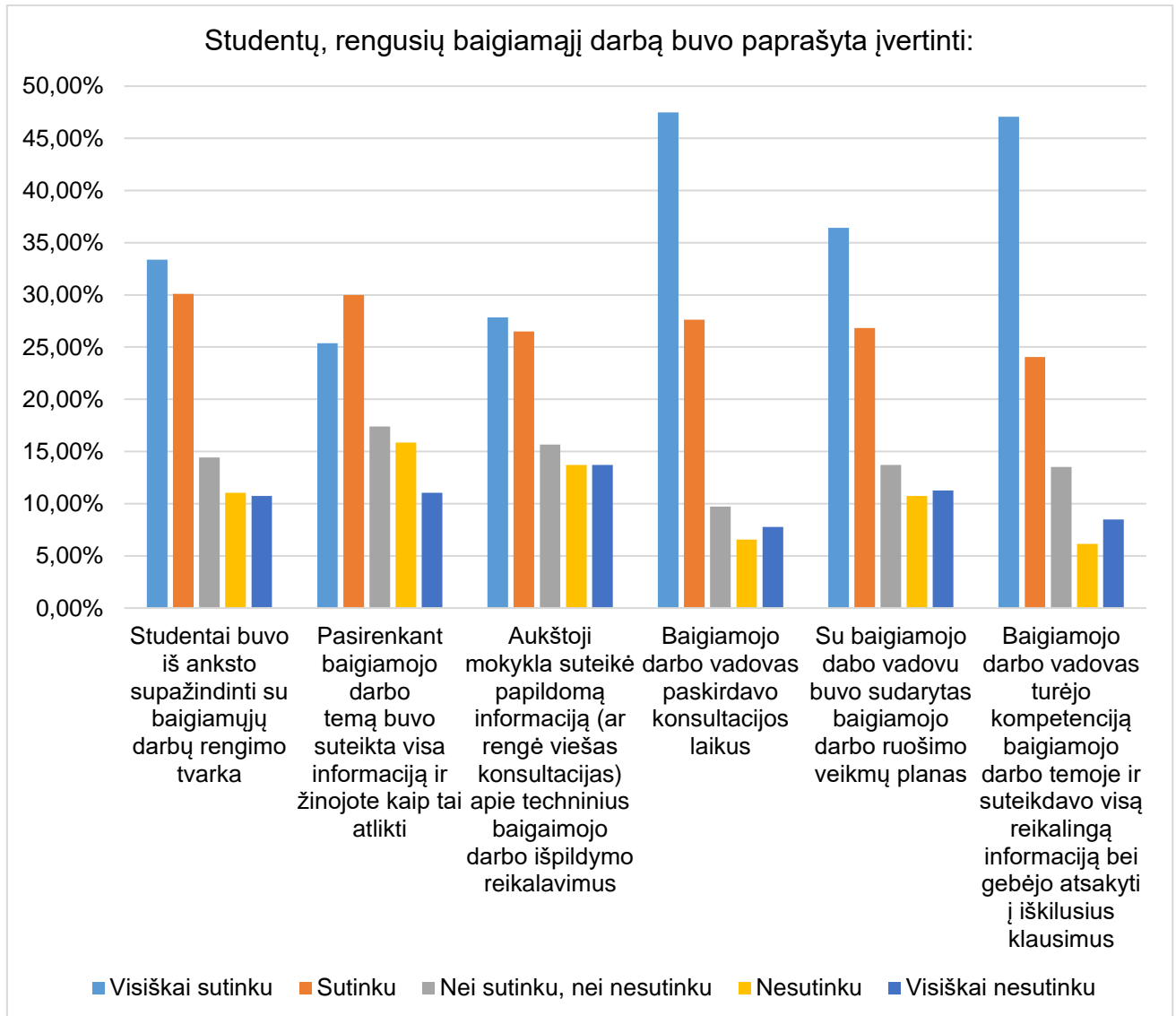

Šiek tiek daugiau nei 30 proc. atsakiusiųjų studentų nurodė, kad susidūrė su sunkumais įsitraukiant į studijų procesą. Kaip pagrindines priežastis studentai nurodė motyvacijos stoką, taip pat tai, kad kai kurie studijų dalykai buvo itin sunkūs, informacijos krūvis, kurį reikėjo įsiminti ir už kurį reikėjo atsiskaityti buvo per didelis, atsižvelgiant į tam skirtą laiką. Viena studentų nurodytų priežasčių buvo ir atsainus dėstytojų požiūris į savo dėstomą studijų dalyką.

Nemaža dalis studentų taip pat įvardino ir tai, jog studijų metu teko dirbti kartais netgi pilną darbo dieną, todėl įsitraukimas į studijų procesą, ypač jeigu tai yra po darbo dienos ar darbo dienos metu, buvo itin sudėtingas.

Baigiamasis darbas

95,78 proc. atsakiusiųjų studentų teigė, kad paskutiniaisiais studijų metais rengė baigiamąjį darbą.

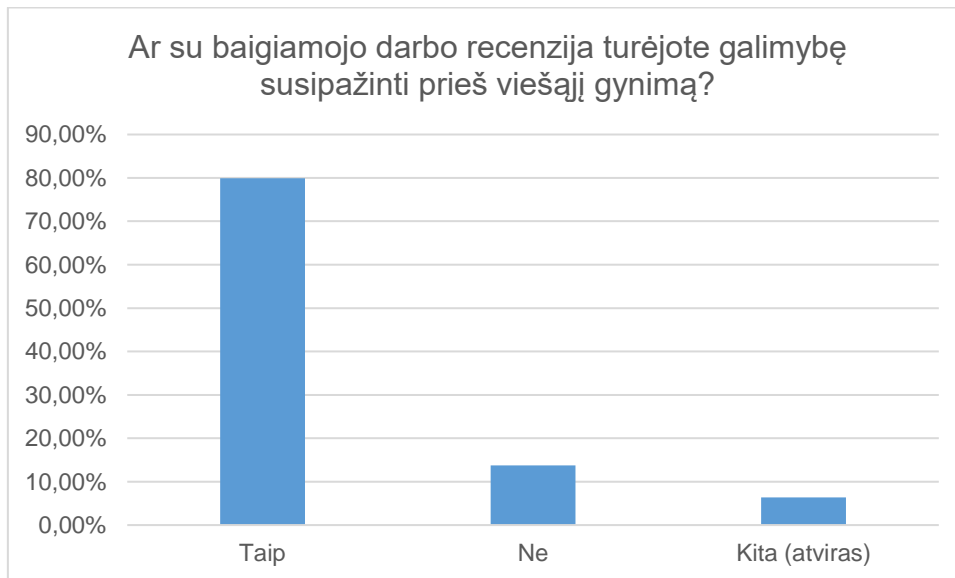

Studentų, kurie nurodė, jog rengė baigiamąjį darbą buvo paprašyta įvertinti, ar sutinka su nurodytais teiginiais. Teiginiams, susijusiems su baigiamojo darbo vadovo paskirtomis konsultacijomis bei vadovo kompetencija baigiamojo darbo tema, studentai beveik neprieštaravo – šiek tiek daugiau nei 70 proc. studentų sutiko arba visiškai sutiko su nurodytais teiginiais.

Situacija, susijusi su aukštosios mokyklos atsakomybe tinkamai informuoti studentus apie baigiamojo darbo rengimo tvarką, temos pasirinkimą bei praktinį darbo rengimą, kaip rodo studentų atsakymai, iš tiesų nėra gera. Daugiau nei 20 proc. studentų nesutiko arba visiškai nesutiko su teiginiu, kad buvo iš anksto supažindinti su baigiamųjų darbų rengimo tvarka ar tai, kad su baigiamojo darbo vadovu buvo sudarytas baigiamojo darbo ruošimo veiksmų planas. Daugiau nei 25 proc. studentų visiškai nesutiko arba nesutiko su teiginiais,

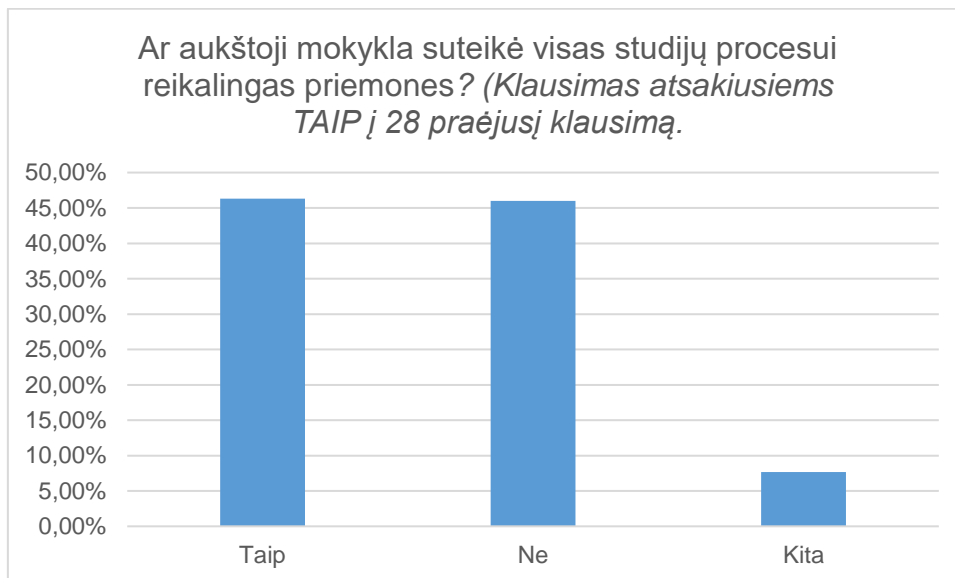
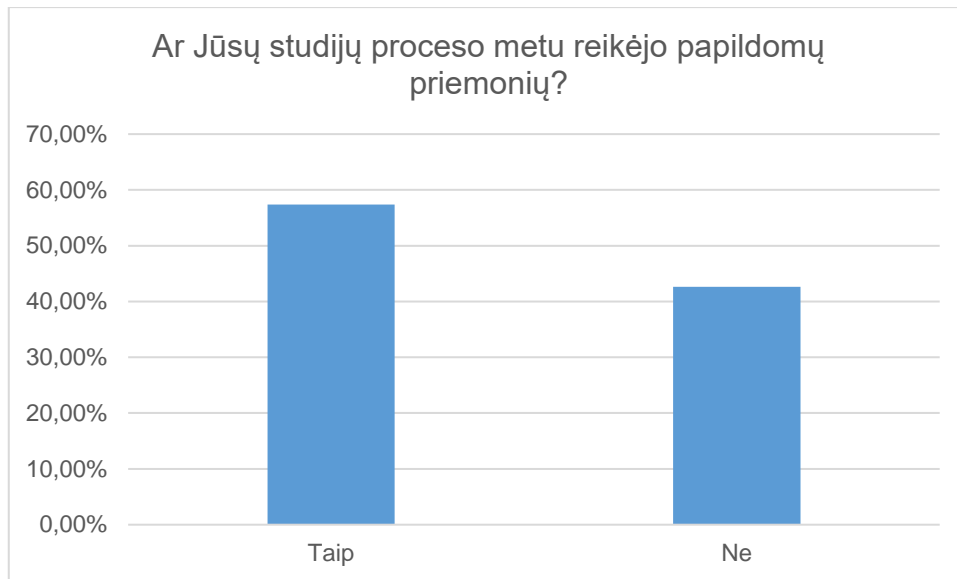
kad pasirenkant baigiamojo darbo temą buvo suteikta visa informacija, kaip tai atlikti ar tai, kad aukštoji mokykla suteikė papildomą informaciją apie techninius baigiamojo darbo išpildymo reikalavimus.

Baigiamasis darbas yra vienas svarbiausių studijų proceso elementų, kuris ne tik parodo studijų metu įdėtų pastangų bei įgytų žinių rezultata, tačiau ir yra tam tikras atspirties taškas, siekiant profesinės karjeros, o ypač, siekiant studijuoti aukštesnėje studijų pakopoje. Dėl šių priežasčių aukštosios mokyklos atsakomybė laiku ir, svarbiausia, tinkamai informuoti studentus apie baigiamojo darbo rengimo sąlygas, tvarkas ar terminus yra ypač svarbi, siekiant tiek aukštosios mokyklos, tiek ir individualių studentų interesų tenkinimo.

Beveik 14 proc. studentų nurodė, kad savo baigiamojo darbo recenzijos susipažinimui prieš viešąjį gynimą negavo. Paprašius plačiau pakomentuoti galimas priežastis, studentai įvardino, kad su recenzija turėjo galimybę susipažinti tik pačio viešojo gynimo metu arba jau tik baigus jį. Praktiškai visi studentai, negavę recenzijos laiku, įvardino, kad tai pakenkė jų viešajam gynimui, kadangi kartu su recenzija yra pateikiami ir recenzento klausimai, į kuriuos studentai turi galimybę pasiruošti atsakyti iš anksto. Negavus recenzijos laiku, studentai automatiškai netenka galimybės pasiruošti atsakyti į klausimus ir tinkamai gintis savo baigiamąjį darbą.

Patirtos neplanuotos išlaidos studijų laikotarpiu

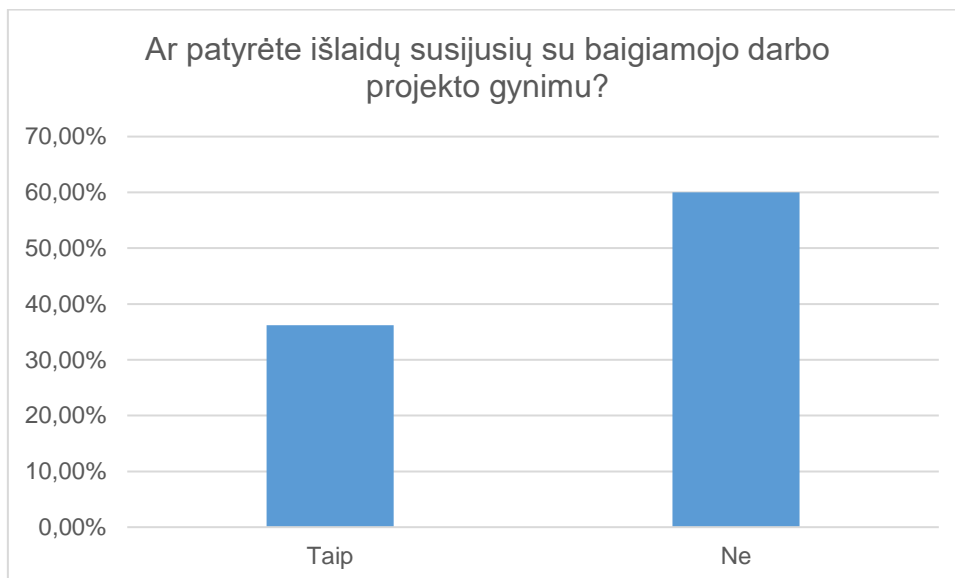
Maždaug 45 proc. studentų, kurie teigė, kad studijų metu jiems reikėjo papildomų priemonių ar medžiagų, nurodė, kad aukštoji mokykla jiems jų nesuteikė, įskaitant ir baigiamojo darbo rengimui reikalingas priemones. Didžioji dalis šių studentų papildomas priemones turėjo pirkti iš savo asmeninių lėšų.

Sveikatos ar biomedicinos mokslų studijų sričių studijų programų studentai įvardijo, kad jiems patiems reikėjo įsigyti chalatus, batus, pirštines, stetoskopus, kosmetikos priemones ar įrankius bei kitas priemones. Studentų įvardintos būtent šių priemonių sumos, už kurias jie susimokėti turėjo patys, svyravo tarp 100 ir 600 eurų.

Taip pat dalis studentų nurodė, kad jiems teko pirkti papildomas knygas, vadovėlius, pratybas ar spausdintis mokymuisi reikalingą medžiagą, nes aukštoji mokykla negalėjo pilnai aprūpinti visų studentų. Studentų įvardintos tokių priemonių išlaidų sumos svyravo tarp 20 ir 300 eurų.

Menų studijų programų studentai įvardijo tai, kad studijų metu jiems teko pirkti įvairių kompiuterinių programų licenzijas, statybos, dailės, architektūros, siuvimo bei kitas medžiagas be kurių pilnavertiškai dalyvauti studijų procese būtų tiesiog neįmanoma, nes tai yra atsiskaitymų dalis. Studentų įvardintos sumos svyravo nuo kelių šimtų iki net kelių tūkstančių eurų, nepriklausomai nuo to, ar studentai mokėsi valstybės finansuojamose, ar nefinansuojamose studijų vietose.

Žinant tai, kad visuose studijų krepšeliuose, nepriklausomai nuo to, ar už studentą sumoka valstybė, ar aukštajai mokyklai jis moka pats, yra įskaičiuotos ir išlaidos prekėms ir paslaugoms, susijusioms su studijomis, tačiau tyrimas atskleidė, kad studentams vis tiek tenka susimokėti už papildomas priemones bei medžiagas ir patiems.

Maždaug 36 proc. studentų nurodė, kad patyrė išlaidas, susijusias su baigiamojo darbo projekto gynimu. Didžioji dalis studentų nurodė, kad tos išlaidos buvo susijusios su baigiamojo darbo spausdinimu bei įrišimu. Studentai pabrėžė, kad kai kuriems iš jų teko spausdinti kelias darbų kopijas, kas reikalauja papildomų išlaidų. Bendros spausdinimo bei įrišimo išlaidos svyravo tarp 15 ir 50 eurų.

Keli studentai savo atsakymuose įvardijo ir tai, kad aukštųjų mokyklų administracija prieš gynimus informavo studentus, kad jie turi pirkti gėles, saldinius, vandenį ar net užkandžius viešojo gynimo komisijos nariams.